

Wie is die vrouw in de spiegel

(still without a face)

Een hart van bloedkoraal

bloemlezing of rouwkrans

Colofon

ISBN: 978 90 8954 476 6

1e druk 2012

© 2012 Manja Croiset

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8901 AA Leeuwarden

Telefoon: 058-2894857

www.elikser.nl

Omslagontwerp: Manja Croiset

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Wie is die vrouw in de spiegel

(still without a face)

Een hart van bloedkoraal

bloemlezing of rouwkrans

Manja Croiset

Met dank aan Carola van Ginkel.

*doordat je je zo aan me geeft
geef je me ook mezelf terug*

Manja Croiset

Je Crois(et)
Je ne Crois(et) pas
Ik geloof in mezelf
Ik geloof niet in mezelf

Als dit een bloemlezing is, is het wel een groot bouquet!

SILHOUET

wie is die vrouw

in de spiegel

ik ken haar niet

er is niets

tussen

mijn spiegelbeeld

en

mijn schaduw

STILL WITHOUT A FACE

Deze tekst komt op een glazen plaat bij mijn graf.

TIJDSBEELD

eind jaren vijftig
zittend in de vensterbank
uitkijkend over het Leidseplein
was de wereld groot genoeg
trams rijden af en aan
's avonds gefascineerd door de
aan en uitspringende lichtreclames
soms de sensatie van een
te water geraakte auto
's winters het plaatje van
schaatsende mensen recht voor het raam
vlakbij bruist het uitgaansleven
een dronken man laveert om de
voorbijgangers heen,
valt even later van de stoep
eens per jaar de baggermolen
de wereld in een notendop

EEN SCHOONHEID

4 mei 8 uur 's avonds
het gezin staat op het Leidseplein
de straatlantaarns springen aan terwijl
het nog licht is
trams en de rest van het verkeer stopt
het o zo drukke Amsterdam valt stil
het enige moment van het jaar dat
je de vogels kunt horen fluiten
indrukwekkend mooi en verdrietig
tegelijk

ook op 4 mei loopt het gezin
door het plantsoen
op weg naar het van Randwijckmonument
de stilte drukt
het meisje groet te luid een klasgenootje
en krijgt een standje
haar moeder staat te praten
en zegt: dat was de vroedvrouw

nog meer 4 mei
op school
de handwerkjuffrouw zegt
jullie moeten vanavond 1 minuut stil zijn
2 verbeter ik
onze eigen juffrouw boos waar bemoeide
die andere juf zich mee haar terrein

Een volk dat voor tirannen zwicht, zal meer dan lijf en goed verliezen,
dan dooft het licht...

4 MEI 2005

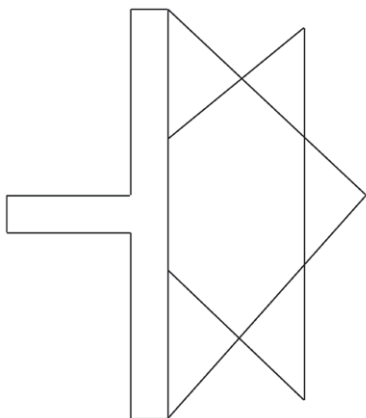
de witte sering bloeit
en bloedt dit jaar alleen voor mij

Gevangen in mezelf
Gevangen in de oorlog van mijn
ouders
De bevrijding, die niet kwam
Mijn theorie bevestigt
je wordt volledig in de baarmoeder
gevormd
MISVORMD in mijn geval
ik huil en ik huil en ik huil

als een gevangene
met aan zijn enkel
zo'n bal met ketting
geketend en getekend

een nachtmerrie
met mijn ogen wijd open
hopelijk heb ik niet de gave
van mijn oom Gerard
een gedachte 4 mei 8 uur 's avonds
de dodenherdenking
en bij de Hollandsche Schouwburg in
Amsterdam vindt een aanslag
plaats

ma(nja) croiset(te) est une magén David

BRANDMERK

zonder swastika
had de davidsster voor ons
niet deze betekenis
gekregen

MONUMENT WESTERBORK

Dit verafschuwde mijn moeder en terecht. Het had zonder
dit symbool gekund, een schokkende foto!

over de oorlog die nooit voorbijgaat
en toch schreef ik ook
Shoah niet de eerste genocide
de zin l'histoire se répète is niet voor
niets ontstaan
en wel heel bizar
een **** hotel in Westerbork
zouden het Davidssterren zijn

K.Z. syndroom
een levenslange nachtmerrie

niet erfelijk

wel overdraagbaar

dodenherdenking
4 mei thuiskomen
5 mei bevrijdingsdag
wie
koninginnedag
wat is dat
feestvieren
en waren niet
alle mensen
gelijkwaardig

DE MAN IN DE KLINIEK

ze stelt zich voor
aan de al jaren in Nederland
wonende Poolse jood
lijkbleek wordt hij
kan geen woord uitbrengen
uren later zal hij in tranen vertellen
dat hij de naam nooit meer heeft
gehoord sinds zijn vrouw
in Auschwitz was omgekomen

na een droom een boek over mij
(vele opdrachten stonden er voorin)

ontstond

het regent gestaag
als teken van rouw om haar
de wind in de bomen lispelt haar naam

manja croiset manja croiset manja croiset

leeft zij nog is ze al dood
vele anderen zijn haar voorgegaan
in concentratiekampen
Manja Tuschinski
Manja Herzberger
Manja .....
(er ligt in een vitrine van de Hollandsche Schouwburg
een brief van een ook gedeporteerde Manja)
en daarvoor het meisje in het boek

voorbestedemd noodlot?

Elf jaar oud, een schnitt uit een schoolfoto in de zesde klas een introvert Sefardisch meisje.

DE W VAN CASSIOPEIA

kijkend naar het firmament
zie ik de W van Cassiopeia
en denk aan het boek Manja
waar mijn naam aan ontleend is
vijf bevriende kinderen die hun
verbond bevestigd zagen in dit pentagram
met Manja als middelpunt
in een heldere nacht gaan onwillekeurig
mijn gedachten naar dat tragische
verhaal nazi-Duitsland in opkomst
de dood van dit Joodse meisje
altijd heb ik me verwant gevoeld
te jong stiekem gelezen
de aantrekkingskracht van dat
boek met mijn naam was begrijpelijk
de overeenkomst zo onwaarschijnlijk